

כתר תורה

רמב"ם הלכות תלמוד תורה הקדמה

הלכות תלמוד תורה. יש בכללן, שתי מצות עשה. וזהו פרטן: (א) ללמוד תורה. (ב) לכבד מלמדיה ויודעיה. וביאור שתי מצות אלו בפרקים אלו.

*חז"ל
ללמוד תורה (א) לכבד מלמדיה (ב)
→ היסודות מובדלים.*

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א הלכה ח

כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזר על הפתחים ואפילו בעל אשה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה.

שם הלכה יב

כיצד היה בעל אומנות והיה עוסק במלאכתו שלש שעות ביום ובתורה תשע אותן התשע קורא בשלש מהן בתורה שבכתב ובשלש בתורה שבעל פה ובשלש אחרות מתבונן בדעתו להבין דבר מדבר ודברי קבלה בכלל תורה שבכתב הן ופירושן בכלל תורה שבעל פה והענינים הנקראים פרס בכלל הגמרא הן...

רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ג

הלכה א

בשלשה כתרים נכתרו ישראל, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, כתר כהונה זכה בו אהרן שנאמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם, כתר מלכות זכה בו דוד שנאמר זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי, כתר תורה הרי מונח ועומד ומוכן לכל ישראל, שנאמר תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, כל מי שירצה יבא ויטול, שמא תאמר שאותם הכתרים גדולים מכתר תורה הרי הוא אומר בי מלכים ימלוכו ורוזנים יחוקקו צדק בי שרים ישורו, הא למדת שכתר תורה גדול משניהם.

*כתר-גדול
לכל ישראל
הוא תורה
והוא מונח
ועומד ומוכן
לכל ישראל
לשם קבלת
התורה.*

הלכה ו

מי שנשאו לבו לקיים מצוה זו כראוי ולהיות מוכתר בכתר תורה, לא יסיח דעתו לדברים אחרים, ולא ישים על לבו שיקנה תורה עם העושר והכבוד כאחת, כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה תשתה ועל הארץ תישן וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל, ולא עליך הדבר לגמור ולא אתה בן חורין ליבטל ממנה ואם הרבית תורה הרבית שכר, והשכר לפי הצער.

הלכה ז

שמא תאמר עד שאקבץ ממון אחזור ואקרא, עד שאקנה מה שאני צריך ואפנה מעסקי ואחזור ואקרא, אם תעלה מחשבה זו על לבך אין אתה זוכה לכתרה של תורה לעולם, אלא עשה תורתך קבע ומלאכתך עראי ולא תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה.

הלכה ט

דברי תורה נמשלו במים, שנאמר (ישעיהו נה א): "הוי כל צמא לכו למים", לומר לך: מה המים אין מתכנסין במקום מדרון, אלא נזחלין מעליו ומתקבצין במקום אשבורן - כך דברי תורה אינן נמצאין בגסי הרוח, ולא בלב כל גבה לב, אלא בדכא ושפל רוח, שמתאבק בעפר רגלי החכמים, ומסיר התאוות ותענוגי הזמן מליבו. ועושה מלאכה בכל יום מעט כדי חייו, אם לא היה לו מה יאכל; ושאר יומו וילילו, עוסק בתורה.

הלכה יב

אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה; אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא ייתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז: (במדבר יט יד): "זאת התורה אדם כי ימות באהל": אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה. וכך אמר שלמה בחכמתו (משלי כד י): "התרפית ביום צרה צר כחך". ועוד אמר (קהלת ב ט): "אף חכמתי עמדה לי": חכמה שלמדתי באף, עמדה לי. אמרו חכמים: ברית כרותה, שכל היגע בתלמודו בבית הכנסת, לא במהרה הוא משכח. וכל היגע בתלמודו בצנעה – מחכים, שנאמר (משלי יא ב): "ואת צנועים חכמה"...

הלכה יג

אף על פי שמצוה ללמוד ביום ובלילה אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה, לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה, אמרו חכמים אין רנה של תורה אלא בלילה שנאמר קומי רוני בלילה, וכל העוסק בתורה בלילה חוט של חסד נמשך עליו ביום שנאמר יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי, וכל בית שאין נשמעים בו דברי תורה בלילה אש אוכלתו שנאמר כל חשך טמון לצפוניו תאכלהו אש לא נופח, כי דבר ה' בזה זה שלא השגיח על דברי תורה כל עיקר, וכן כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק או שקרא ושנה ופירש להבלי עולם והניח תלמודו וזנחו הרי זה בכלל בזה דבר ה', אמרו חכמים כל המבטל את התורה מעושר סופו לבטלה מעוני וכל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר, וענין זה מפורש הוא בתורה הרי הוא אומר תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויביך, ואומר למען ענותך להטיבך באחריתך.

אין דברי תורה מתקיימין במי שמרפה עצמו עליהן, ולא באלו שלומדין מתוך עידון ומתוך אכילה ושתייה; אלא במי שממית עצמו עליהן, ומצער גופו תמיד, ולא ייתן שנת לעיניו, לעפעפיו תנומה. אמרו חכמים דרך רמז: (במדבר יט יד): "זאת התורה אדם כי ימות באהל": אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמה. וכך אמר שלמה בחכמתו (משלי כד י): "התרפית ביום צרה צר כחך". ועוד אמר (קהלת ב ט): "אף חכמתי עמדה לי": חכמה שלמדתי באף, עמדה לי. אמרו חכמים: ברית כרותה, שכל היגע בתלמודו בבית הכנסת, לא במהרה הוא משכח. וכל היגע בתלמודו בצנעה – מחכים, שנאמר (משלי יא ב): "ואת צנועים חכמה"...